

Еднополови двойки, свободно движение на гражданите на ЕС, миграция и убежище

Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол ... или сексуална ориентация. Всеки гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава на територията на държавите-членки. Правото на убежище се гарантира...

Всеки има право на зачитане на неговия ... семеен живот.

Харта на основните права на Европейския съюз (членове 21, 45, 18 и 7)

Може ли партньор в еднополова двойка да се присъедини към партньора си в друга държава-членка?

Лице, което желае да се премести в държава-членка на ЕС, независимо дали от друга държава-членка или от държава извън ЕС, в много случаи има право да вземе със себе си своя съпруг или съпруга. Еднополовите двойки обаче невинаги се ползват с това право, дори в случаите, когато са встъпили в регистрирано партньорство или брак. Всяка държава-членка (а не ЕС) е компетентна да реши дали да допуска или признава еднополови бракове или партньорства.

Член 6, параграф 2 от Договора за създаване на ЕС задължава държавите-членки да спазват основните права, включително забраната на дискриминация, основана на сексуална ориентация, при прилагане на законодателството на ЕС. Следователно, макар че законодателството на ЕС не задължава държавите-членки да допускат или признават еднополови партньорства или бракове, то ги задължава да третира еднополовите двойки еднакво с разнополовите двойки, когато прилагат законодателни актове на ЕС (включително законодателството относно свободното движение, миграцията и убежището).

Правата на разнополовите двойки зависят от връзките им с държавите-членки. Законодателството на ЕС разделя физическите лица на три категории: граждани на ЕС, които се преместват в друга държава-членка на ЕС, граждани на трети страни и лица, търсещи международна закрила.

А. Граждани на ЕС

Директивата за свободното движение (Директива 2004/38/ЕО) позволява на гражданите на ЕС при определени условия да се преместват и да пребивават на територията на ЕС, придружени от своите съпрузи. Ако приемащата държава-членка третира регистрираните партньорства като еквивалентни на брак, регистрираните партньори се ползват със същите права като „съпрузите“ съгласно директивата.

Всеки гражданин има право на престой в друга държава-членка за срок до три месеца. Ако желае да остане по-дълго, той трябва да се ползва със статут на **работник, студент или самостоятелно заето лице**. Гражданите могат да вземат своите съпрузи, които да пребивават с тях на територията на приемащата държава-членка, дори ако съпругът или съпругата не попадат в една от изброените по-горе категории. Ако обаче приемащата държава-членка не признава еднополовите бракове или партньорства, лицето може да присъедини към партньора си само ако попада в една от изброените категории.

Гражданин, който има еднополов партньор и желае да пребивава в друга държава-членка на ЕС, може да попадне в една от следните три ситуации:

1. Бракове. Ако двойката е встъпила в брак в държавата на произход и приемащата държава признава валидността на еднополовите бракове, съгласно Директивата за свободното движение лицето има право неговият съпруг или съпруга да се присъедини към него. Понастоящем Белгия, Нидерландия, Испания и Швеция допускат законни бракове на еднополови двойки. Поне 11 държави-членки обаче (Естония, Гърция, Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Малта, Полша, Португалия, Словакия и Словения) не признават действителността на еднополовите бракове. В тези държави еднополовите партньори вероятно няма да бъдат признати за „съпрузи“.

2. Регистрирани партньорства. Ако двойката е встъпила в регистрирано партньорство в своята държава на произход, лицето може да има право да се присъедини към своя партньор в приемащата държава-членка, ако е признато за „съпруг“. Това зависи обаче от начина, по който приемащата държава-членка третира регистрираните партньорства.

а. Съгласно Директивата за свободното движение, ако националното законодателство на приемащата държава-членка третира регистрираните партньорства като еквивалентни на брак, лицето има право да се присъедини към партньора си, както ако би имало статут на „съпруг“. Шест държави-членки допускат регистрирани партньорства, които пораждат последици, сходни с тези на брака (Чешката република, Дания, Финландия, Унгария, Румъния и Обединеното кралство).

б. Ако приемащата държава не третира регистрираните партньорства като еквивалентни на брак, двойката попада в приложното поле на правилата относно нерегистрираните („фактически партньорства“), като връзката им се счита за „трайна връзка“. Законодателството на ЕС не задължава държавите-членки да допускат или признават регистрирани партньорства.

3. Нерегистрирани (фактически) партньорства. Ако приемащата държава не признава еднополовите бракове или партньорства или ако двойката просто не е регистрирала официално своето съжителство, тя попада в приложното поле на правилата относно нерегистрираните партньорства. Нерегистрираните партньори не се ползват със същото право да се присъединят към партньора си като съпрузите. Вместо това Директивата за свободното движение задължава държавите-членки да „улесняват влизането и пребиваването“ на нерегистрирани партньори, които имат „трайна връзка“. Това задължение се прилага еднакво за еднополовите и разнополовите двойки. Правилото не е така еднозначно, както конкретното право на „съпрузите“ да се присъединят към своя партньор, и такива двойки трябва да предоставят доказателства, че връзката им е „трайна“.

Б. Граждани на трети страни

Директивата за събиране на семейството (Директива 2003/86/ЕО) се прилага в случаите, когато и двете лица са граждани на трети страни (не са граждани на държава-членка на ЕС). Директивата за събиране на семейството позволява на съпрузи, които са граждани на трети страни, да се съберат с граждани на трети страни, които пребивават законно на територията на държава-членка. Държавите-членки не са обаче изрично задължени да разширяват приложното поле на това право, като включат в него и еднополовите регистрирани (или нерегистрирани) партньорства.

В. Лица, търсещи международна закрила

Директивата относно признаването (Директива 2004/83/ЕО) въвежда условията, при които държавите-членки следва да предлагат убежище или международна закрила на граждани на трети страни. Лицата, които са застрашени от преследване в своята държава на произход (включително на основание на сексуална ориентация), могат да се възползват от такава закрила. Държавите-членки могат да преценят дали да позволят на еднополов партньор да се присъедини към своя партньор, на когото е предоставена закрила. Девет държави-членки допускат присъединяване на тези лица към техните партньори при определени условия (Белгия, Чешката република, Дания, Германия, Финландия, Люксембург, Нидерландия, Испания и Обединеното кралство). Такова присъединяване не се допуска от 14 държави-членки, а положението не е ясно в други 4 държави-членки.

Тази листовка е изготвена въз основа на доклада „Хомофобия и дискриминация, основана на сексуалната ориентация и половото самоопределяне, в държавите-членки на ЕС — Част 1: Правен анализ“, публикуван от Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) през юни 2008 г.

Пълният текст на доклада е достъпен на следния адрес: <http://fra.europa.eu>.

Всички публикации на Агенцията на Европейския съюз за основните права можете да поръчате безплатно на уебсайта на Агенцията.

При възникване на въпроси във връзка с настоящия превод направете справка с английския текст, който е оригиналният и официален текст на документа.